

2. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015р. № 848-VIII. Дата оновлення: 03.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

3. Рекомендації щодо участі наукових установ НАН України у створенні господарських товариств з метою використання об'єктів права інтелектуальної власності : Розпорядження Президії НАН України від 17.05.2016 № 293. URL: http://www.nas.gov.ua/text/pdfNews/gosp_tovarystva_NAN_rozporiadzhennia_293.pdf

4. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 № 2984-III. Не чинний.

5. The European IPR Helpdesk Your Guide to IP Commercialisation by the European Commission's Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises. URL: <http://www.iprhelpdesk.eu/sites/default/files/2018-12/european-ipr-helpdesk-your-guide-to-ip-commercialisation.pdf>

ЩОДО АУДИТОРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Добровольська В. В.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри господарського права і процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

Для сфери господарювання притаманним є наявність певних правовідносин, які вирізняються за характером, суб'єктним складом та іншими чинниками. Важливими з них є відносини контролю, нагляду, управління, які стосуються будь-якого суб'єкта, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми. Чисельні особи – суб'єкти господарювання та інші є учасниками господарських правовідносин різноманітного характеру, на підставі та в порядку згідно із нормами чинного законодавства. Зазначені відносини можуть бути контролюючого (наглядового) характеру та саме такими є аудиторські правовідносини, які є самостійними з відповідними чинниками, які їх видокремлюють та певною структурою. Так, у літературі слушно зазначається про те, що саме «поняття правовідносин розкривається через їх структуру (склад), під якою розуміють основні елементи правовідносин (суб'єкти і об'єкти) і доцільний спосіб зв'язку між ними на підставі суб'єктивних юридичних прав, обов'язків, повноважень і відповідальності з приводу соціального блага чи забезпечення яких-небудь інтересів» [1, с. 209]. Тобто, є певна внутрішня структура право-

відносин, за допомогою якої вони виокремлюються та реалізуються у подальшому на практиці.

Зазначене притаманне й для характеристики аудиторських правовідносин, які є предметом дискусій у літературі. Більшість вчених пов'язують визначення аудиторських правовідносин з їх суб'єктним складом – особами, які їх реалізують та відповідним комплексом їх дій – самостійною процедурою. Так, виокремлюються аудиторські правовідносини «як аудиторську процедуру – як комплекс дій державного аудитора, що спрямовані на отримання аудиторських доказів під час аудиту» [2]. Перш за все, це суб'єкти аудиторських правовідносин, якими є аудитори (аудиторські фірми) за спеціальним законодавчим актом – Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р., які саме здійснюють контроль у межах та в порядку своїх повноважень та суб'єкти господарювання, діяльність та документи яких є об'єктом зазначеного контролю. На думку О. Горяєвої «до кола суб'єктів аудиторських правовідносин слід відносити замовників послугу сфері аудиту, виконавців послуг у сфері аудиту, суб'єктів господарювання, звітність яких перевіряється (у випадку, коли вони не виступають замовниками аудиту) і професійних об'єднань аудиторів» [3, с. 79]. Інколи суб'єкти виокремлюються за різновидами аудиту, наприклад, у Польщі «зовнішній аудит виконують компетентні ревізори, а внутрішній аудит – внутрішні аудитори компаній» [4, с. 99]. Тобто, можливо виділити контролюючих та підконтрольних суб'єктів аудиторських правовідносин, ті, які здійснюють аудит та ті, по відношенню до яких він реалізується на підставах та в порядку, визначеними нормами чинного законодавства.

Щодо віднесення аудиторських правовідносин до господарських слід зазначити, що вони є правовідносинами управління, контролю та нагляду і відносяться до організаційно-господарських відносин, ознаки яких визначені ч. 6 ст. 3 ГК України. Адже саме, «організаційно-господарські відносини – це відносини, які виникають між суб'єктами господарювання та органами державної виконавчої влади (в т.ч. колегіальними), органами місцевого самоврядування або іншими суб'єктами господарювання у процесі організації (в т.ч. створення умов господарювання) господарської діяльності та управління нею на підставі відповідних повноважень та/або права власності» [5, с. 39].

Щодо об'єктів аудиторської діяльності слід визнати дуалістичний підхід, за яким існує загальний та спеціальний об'єкт. Так, В. Поєдинок обґрунтовує «моністичний підхід до розуміння об'єкта господарських правовідносин із виділенням при цьому загального об'єкта (фактичні господарські відносини) та спеціального об'єкта (об'єкт господарської діяльності, з приводу якого встановлюються правовідносини) [6; с. 16]. О. Горяєва пропонує «розрізнити загальний об'єкт аудиторських право-

відносин (дії аудиторських фірм та незалежних аудиторів) та спеціальний об'єкт (аудиторська діяльність та відповідні системи обліку суб'єктів господарювання)» [7, с. 77]. Економісти називають «господарську діяльність агрегованим об'єктом внутрішнього аудиту» [8, с. 26]. На нашу думку до загального об'єкту слід віднести практичний вираз аудиторських правовідносин – контролюючих осіб у вигляді перевірок, ревізій, а до спеціального віднести безпосередні їх предмети впливу – обліково-розрахункові документи.

Також до структури аудиторських правовідносин входить їх зміст у вигляді прав та обов'язків контролюючих та підконтрольних суб'єктів (замовників). Вважається за доцільним в Законі України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» визначити невичерпний їх перелік окремою нормою.

Важливим також є мета аудиторських правовідносин, яку можливо визначити як матеріально оформлений їх результат – звіт або висновок та нематеріальний – надання різноманітних інформаційно-рекомендаційних послуг аудиторського характеру. Слушно зазначається у літературі, що «основна мета аудиту – це висловлення власної думки аудитора в аудиторському висновку» [9, с. 209]. Слушною є думка про те, що «в даний час все більший попит спостерігається не на аудит як наступний вид контролю, а на попередній, або оперативний, вид контролю (наприклад, консультування з питань бухгалтерського обліку та оподаткування), тобто прогнозний аудит» [10, с. 209].

Аудиторські правовідносини у сфері господарювання можна визначити як організаційно-господарські відносини між аудиторською фірмою (аудитором), суб'єктами господарювання, кредиторами, власниками, засновниками, уповноваженими державними органами та професійними аудиторськими об'єднаннями, з приводу здійснення на платній основі незалежної перевірки бухгалтерського обліку, фінансової звітності та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, а також проведення інших пов'язаних дій інформаційно-консультаційного характеру. Оперативний аудит є різновидом аудиторних правовідносин, який представляє собою сукупність дій аудитора (аудиторської фірми) щодо надання консультацій, порад, пояснень з приводу аудиту з метою попередження правопорушень у зазначеній сфері. Об'єкт зазначених правовідносин є дуалістичним, тобто виокремлюється загально-формальний – перевірка, ревізія, експертиза, консультації та спеціально-формальний – фінансово-розрахункові та інші документи.

Література:

1. Осауленко О.І. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. К.: Істина, 2007. 336 с.

2. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 р. Урядовий кур'єр від 03.04.2019 р. № 64.

3. Горяєва О. Аудиторські правовідносини: господарсько-правовий аспект. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. Вип. 3. С. 76–81.

4. Андреев В.Д. Правовое регулирование аудита в России. М. : ИНФРА-М, 1996. 128 с.

5. Ілларіонон О.Ю. Організаційно-господарські правовідносини в контексті виконання положень угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Юридичний бюлетень. 2016. Вип. 2. С. 34–43.

6. Актуальні проблеми господарського права: навч. посіб. / за ред. В.С. Щербини. К. : Юрінком Інтер, 2012. 528 с.

7. Горяєва О. Аудиторські правовідносини: господарсько-правовий аспект. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2013. Вип. 3. С. 76–81.

8. Внутрішній аудит: навчальний посібник / за ред. Ю.Б. Слободянка. Суми :ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. 248 с.

9. Кінащук Л. Л. Права та обов'язки аудиторів у законодавстві України. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2014. № 1. С. 120–128.

10. Ашмаріна Є.М. Правове забезпечення контролю, обліку, аудиту і судово-економічної експертизи. Підручник. 2015. 288 с.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ СІНГАПУРСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ПРО МЕДІАЦІЮ

Поліщук В. В.

аспірант

Університету економіки та права «КРОК»

м. Київ, Україна

Тривалий період у часі міжнародні документи у сфері комерційної медіації, що були ухвалені ЮНСІТРАЛ, регулювали питання виконання угод, ухвалених за результатами медіації. При цьому, порядок примусового виконання угод, укладених у рамках транскордонних комерційних спорах, залежить від різних юрисдикцій. У деяких країнах необхідним є подання позову до компетентного суду.